

derde zondag van de advent B
17 december 2017

Een joodse wijze van eeuwen geleden heeft al voorzien: 'Vóór de komst van de Messias zal er een grote overvloed zijn in de wereld. De mensen zullen rijk worden. Zij zullen eraan gewend raken hun huishouden te voeren met grote sier, en de bescheidenheid zullen ze van zich af werpen. Dan komen de boze jaren: gebrek, en een karige verdienste; er zal armoede over de wereld komen. De afgoden van geld en macht zullen hun diepere behoeften niet kunnen stillen. Ze zullen onrustig zijn en zo zullen de weeën van de Messias beginnen'.

Vindt u het ook niet verbijsterend, hoe deze woorden uit aloude tijden lijken te spreken over de dagen waarin we nu leven? Hoe rijkdom en overdaad je leven kunnen vertroebelen. En hoe je dan zelfs bescheidenheid kunt afleren. Maar ook de ontgoocheling, wanneer je erachter komt dat geld en macht je diepste verlangens niet kunnen vervullen. En dat er dan een onrustig zoeken voor in de plaats komt, naar de zin en de bedoeling van je bestaan.

Die beweging is in onze tijd zeker gaande, vele mensen zijn op zoek naar wat werkelijk leven geeft, naar wat waarlijk waarde heeft, en we horen van mensen die 'terug naar bron' willen. Ze zoeken de weg naar het wezenlijke, het eigenlijke, naar dat wat draagt wie je bent. Ze zoeken, als waren ze opgejaagd en thuisloos, de weg naar huis, naar een onthaal, een ontmoeten. De weg naar iets dat voldoening brengt of iemand die je leven betekenis geeft. Misschien is dat de grootste angst van ons mensen: dat je niks meer te betekenen hebt, dat je niet meer nodig bent voor een ander. Wie biedt uitkomst? Wie kan er getuigen van Licht dat leven is?

Uit onverwachte hoek kwam er in die dagen, komt ook vandaag op deze dag, een stem. Een roep uit de woestijn. De kreet van een vluchteling, een opgejaagde, een thuisloze. Johannes de Doper, die alles heeft verlaten om naar de woestijn te trekken, naar een gebied waar zijn leven meer en meer herleid is tot het allernoodzakelijkste, tot de naakte kern. En velen lopen hem achterna, wachtend en hopen op woorden van wijsheid, van toekomst en leven.

Maar Johannes trekt niet slechts voor een korte tijd de woestijn in, het gaat hem niet om een kortstondige pelgrimage, niet zomaar even proeven en ervaren. Johannes maakt van zijn vreemdelingschap een levenswerk. Met alle ontberingen die daarbij horen. En de mensen, gefascineerd als ze zijn, proberen hem uit te horen: Wie ben je, wat heb je te bieden, wat kun je ons leren? Wat voor een doopsel predik je eigenlijk?

Maar achter die vraag naar Johannes' identiteit gaat vooral de vraag schuil naar wie ze zelf zijn. Als ze hem kunnen plaatsen, kunnen ze ook zichzelf benoemen, in

relatie tot hem. En dus vragen ze naar wat hij doet en denkt, naar wat hij doopt en naar hoe ze hem moeten beschouwen.

Maar dat is eigenlijk niet waar het Johannes om te doen is. Het gaat niet om hem, en de mensen die dat denken komen wat hem betreft bij het verkeerde loket. Hij wijst naar iemand anders, iemand die na hem komt. Die ander, die moet groter worden, en hij juist kleiner. En dat hij naar de woestijn is getrokken, komt doordat hij, nog voor hij op weg ging, een stem had gehoord, waarvan hij de nagalm in de gewelven van zijn wezen niet kon vergeten. Hij zocht geen ervaring, niet 'iets', maar hij zocht Iemand. Hij zocht een stem te horen, in de stilte, door te luisteren en daarna nog eens te luisteren.

In Jezus heeft Johannes gezien en herkend dat het langverwachte rijk van God was aangebroken. Bijna onzichtbaar en onooglijk, uiterst kwetsbaar en voor wie het niet wil zien misschien weinig overtuigend. Maar voor ogen die opengaan onstuitbaar, lichtend, onloochenbaar. Een nieuwe dageraad over de donkere aarde. Een dageraad die vooral in mensenharten opgaat: te midden van wat op de wereld gaande is, te midden van vertwijfeling en tweedracht, onzekerheid en ongerijmdheid van het leven, komt toch de kracht aan het licht om Gods woord te dragen in het hart, en met eigen handen te doen.

Jezus – en we weten: zijn naam betekent 'God redt' – zal als een zon opgaan over deze wereld, en uiteindelijk dood en ondergang doorleven en overwinnen. In Hem neemt het koninkrijk van God een aanvang, als een nieuwe schepping. In Hem worden mensen weer samengebracht van overal, en licht er een nieuwe betekenis op van ons leven hier op aarde.

Ook wij komen hier samen. Ook voor ons kleuren de dagen donker, maar we hoeven niet uit te kijken naar iemand die voor ons de woestijn intrekt om te zien of er een mens ons bestaan komt verlichten. Met Johannes kijken we opnieuw naar Hem uit die zijn rijk onder ons gevestigd heeft en ontkiemen doet, luisteren we – als klonk die voor het eerst – naar de nagalm van die stem diep in ons die we maar niet kunnen vergeten en vragen we om Jezus' komst in ons eigen leven. Dat Hij vernieuwen en voltooien mag wat Hij ooit op deze hartengrond is begonnen.

Verheugt u in de Heer te allen tijde, zo zingen we vandaag, nu het Kerstfeest niet ver meer is. Verheugt u – het is een innerlijke houding die voorbijgaat en dieper reikt dan uiterlijke vrolijkheid. Oude zekerheden van geld en macht hebben ons niet rijker gemaakt, hebben ons ware vreugde geschonken. Misschien zijn inderdaad de weeën van de komende Messias al begonnen. Dat wijzelf met kracht en groeiende innerlijke vreugde getuigen mogen zijn van zijn Licht.